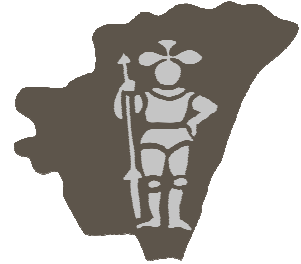

Verslag van de lezing
woensdag 10 februari 2016
in de Theeschenkerij van Ewsum

Historische Vereniging

Middelstum

Kornelis ter Laan

Mevrouw Stip Ter Laan, de jongste kleindochter van K. ter Laan, heeft woensdag 10 februari een boeiende lezing gehouden over de vele werkzaamheden van haar beroemde grootvader Kornelis ter Laan (Ol Kneles).

Hoe hij zich ontwikkelde van boerenzoon tot Kamerlid.

Mevrouw Stip ter Laan heeft alle verhalen (jeugdherinneringen), die haar moeder van vader K. ter Laan had gekregen, getypt en ze voorzien van uitleg waar nodig. Het is gebundeld tot een prachtig boek.

Kornelis ter Laan (1871-1963) werd aan de Groene Dijk in Slochteren geboren als oudste zoon van kleine landbouwers. De huur was in die tijd 30 gulden per jaar. Zowel vader (Remko ter Laan) als moeder (Metje Buurman) waren van boeren komaf. In de Fransche tijd werden bomen geplant, voor de tijd dat je ze nodig had. De bomen van het Slochterbos zijn nog van die tijd. In een natte periode bleef de Groene Dijk droog. Het was bikkelen om het hoofd boven water te houden. Vooral de crisis van de jaren 80 was voelbaar in huis. Het nieuws kwam binnen via kiepkerels. Voor vader was het boek de Bijbel en voor moeder waren dat sprookjes. Maar Moeke was de baas. Kornelis kon goed leren. Tijdens zijn leven was hij op zoek naar steeds betere functies. “As ik nou moar eerst wat verdain....” Dat werd de leidraad van zijn leven. Dan kon hij zijn ouders vergoeden voor hetgeen ze voor hem gedaan hadden.

Op weg naar Fransche School in Hoogezand en de HBS in Sappemeer hoorde hij van de arbeiders van fabrieken , waar hij mee opliep, hoe moeilijk zij het hadden. Slecht betaald, geen geld bij ziek zijn, slechte werkvoorzieningen enz.

Mede door het verhaal van Domela Nieuwenhuis werd hij socialist in hart en nieren.

Zijn ouders waren lid van de Hervormde kerk. Het socialisme was voor ter Laan het ware Christendom.

Na de HBS was er geen geld voor een hogere studie

Hij werd onderwijzer (onderwijzers zonder baan waren er veel) en na een aantal betrekkingen en dienst werd hij, nadat hij de hoofdakte gehaald had, schoolhoofd in Sluis. Voordat hij erheen ging, trouwde hij met zijn uit Noordbroek afkomstige jeugdvriendin Ida Groen.

Hij moest een *heer* worden. Ze moesten niet direct denken “Ach hij komt maar uit het verre noorden” In Sluis zou hij niet lang blijven, in 1898 werd hij hoofd van een school in Delft,

In Delft sloot hij zich bij de SDAP aan. Toen hij bij de kroningsfeesten in september 1898 weigerde te vlaggen, bekladden oranje gezinden alle ramen van het hele huis met oranjeverf.

Het deed hem niet wankelen in zijn socialistische overtuiging,

Toen hij in 1890 in Den Haag examen moest doen voor akte Duits kwam hij voor het eerst op het binnenhof. Het deed hem niets. Toch was hij van 1901 – 1937 Tweede Kamerlid voor de SDAP. Hij was in die periode een aantal jaren Kamerlid en Raadslid.

Hij was het eerste rode raadslid van Den Haag (1905-1914).

Hij was een uitstekend politicus getuige zijn initiatiefvoorstel van 1911 voor de leerplichtwet.

De laatste paar jaar was zijn broer Jan ook Tweede Kamerlid. Spottend werden ze door de pers wel eens de firma "Ter Laan" genoemd.
Drees volgde ter Laan op in de Haagse gemeenteraad.

Hij was ook de eerste 'rode' burgemeester in Nederland te Zaandam (1914-1937)
Zaandam was een rood bolwerk. Er werd gestaakt. Hoe zal ter Laan dit doen, als burgemeester boven de partijen staan of zich laten meeslepen?
Hij haalde de krant toen hij en de raad weigerden te vlaggen op prinsessendag.
In 1916 toen het gebied door een watersnoodramp getroffen werd, moest hij koningin Wilhelmina ontvangen. Dit deed hij als een heer. Wat ook weer veel stof deed opwaaien.
In 1937 toen hij 65 werd moest hij stoppen met het Burgemeesterschap en Kamerlidchap.
Ter Laan had een geweldig geheugen.
Hij dook met een geweldige inzet in de achtergronden van de onderwerpen waar hij mee bezig was.

Verder behoeft de naam K. Ter Laan in onze provincie weinig introductie.
Wie kent niet de Groninger standaardwerken van Kornelis Ter Laan?
Op de website De Verhalen van Groningen staat te lezen:
Kornelis Ter Laan was een veelzijdige en productieve man.
Hij was onder andere actief als voorman van de Groninger Beweging.
Hij ontwikkelde vele activiteiten op het gebied van de Groninger geschiedenis (de Groninger Encyclopedie deel I en deel II) en had een grote invloed op de Groninger grammatica (het Nieuw Groninger Woordenboek) . Ter Laan heeft een indrukkelijk aantal publicaties nagelaten op taalkundig, volkskundig en letterkundig gebied.
Hij bleef vanuit het westen van het land met hart en ziel betrokken bij zijn Grunneger Laand en het volk waar hij zo van hield.
En altijd met een tikkeltje heimwee naar de Groene Dijk.
In 1951 ontving hij uit handen van prins Bernhard de zilveren anjer voor alles wat hij op het gebied van taal en cultuur voor Groningen had gedaan.
Toen hij overleed in 1963 op 91-jarige leeftijd overleed was zijn doel bereikt; Groningen was op de kaart gezet.

Postadres: Vlaslaan 1 9991 BW Middelstum
Tel: 0595-551655 hennie.toolsema@home.nl

Kamer van Koophandel nr: 53838653
Bank rek. nr. NL07 RABO 0166362980